

95
RO

FACTS

Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Rezumatul Raportului privind stimulentele economice pentru îmbunătățirea securității și sănătății în muncă: o analiză din perspectiva europeană

Introducere

Stimulentele economice din domeniul securității și sănătății în muncă (SSM) se referă la procedurile care recompensează organizațiile care dezvoltă și mențin medii de muncă sigure și sănătoase. Aceste proceduri pot include, spre exemplu, asocierea performanței SSM a unei organizații cu stimulente fiscale precum prime de asigurare sau rate de impozitare mai scăzute. Interesul pentru aceste stimulente economice ca instrumente pentru motivarea organizațiilor de a investi în SSM este tot mai mare deoarece aplicarea legislației este, de multe ori, insuficientă pentru a le convinge de importanța SSM. Stimulentele economice pot completa principiile de reglementare deoarece stimulează organizațiile la nivel financiar, sporind, astfel, greutatea argumentelor în favoarea asigurării unei securități și sănătăți corespunzătoare în muncă în mod clar pentru directorii de societăți din toate statele membre.

Strategia comunitară privind securitatea și sănătatea confirmă rolul de pârghie al stimulentele economice la creșterea gradului de conștientizare și la respectarea legislației. După cum prevede strategia:

Creșterea gradului de conștientizare poate fi, de asemenea, consolidată, în special în cazul IMM-urilor, prin furnizarea de stimulente economice directe sau indirecte pentru măsuri de prevenire. Aceste stimulente pot include o posibilă reducere a contribuțiilor sociale sau a primelor de asigurare în funcție de investițiile efectuate pentru îmbunătățirea mediului de muncă și/sau reducerea numărului de accidente, ajutoare economice pentru introducerea programelor de gestionare a securității și sănătății, introducerea cerințelor privind securitatea și sănătatea în procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice. (*O nouă strategie comunitară privind securitatea și sănătatea în muncă pentru 2007-2012*, Comisia Europeană, Bruxelles, 21.01.2007, COM(2007) 62 final.)

Acest raport cuprinde o analiză documentară cu privire la stimulentele economice, o prezentare generală a politicilor cu privire la aplicarea acestora și o culegere de studii de caz, care oferă detalii referitoare la aplicarea cu succes a acestor stimulente în diferite țări europene și în mai multe sectoare.

Analiza documentară cu privire la stimulentele economice

Per ansamblu, s-a constatat un argument puternic în favoarea stimulentele economice din surse externe societății pentru îmbunătățirea securității și sănătății în muncă. Această concluzie este influențată de dificultățile metodologice întâmpinate în evaluarea eficacității mai multor planuri de stimulare, fiind sugerată necesitatea efectuării unor cercetări mai amănunțite în vederea clarificării rezultatelor ambigue din literatura de cercetare.

În ceea ce privește punerea în aplicare a stimulentele economice, s-a constatat că factorii disuasivi specifici au un impact mult mai

Chestionar privind stimulentele economice completat de un maestru mezelar. (fotografie pusă la dispoziție de FBG, Germania, organism oficial de asigurare obligatorie în caz de accident pentru industria cărnii)

mare asupra concediului medical decât factorii disuasivi mai generali. Cu toate acestea, eficacitatea stimulentele guvernamentale (externe) specifice nu a fost întotdeauna clară. Concluziile au fost următoarele: (1) Reducerile fiscale se pot dovedi eficiente în a ajuta o organizație să investească mai mult în SSM. În mod evident, aceste stimulente sunt eficiente numai în cazul organizațiilor care plătesc impozit pe profit. (2) Asocierea stimulentele economice cu programele de audit/intervenție a reprezentat un alt mod promițător de îmbunătățire a SSM. (3) Fondurile echivalente – atunci când guvernele acordă o subvenție proporțională cu suma de bani cheltuită de o organizație pentru asigurarea sănătății la locul de muncă – reprezintă o posibilă metodă de îmbunătățire a SSM. Acest tip de stimulente economice presupune cheltuieli administrative ridicate atât pentru organizația în cauză, cât și pentru guvern.

Stimulentele economice legate de asigurări au reprezentat un mijloc eficient de motivare a organizațiilor de a investi în SSM. Datele arată că stimulentele economice influențează comportamentul angajaților sau ratele de accidentare în cadrul organizațiilor. S-a realizat o serie de cercetări cu privire la evaluarea pe baza experienței a compensației unui lucrător, care constă, de regulă, într-un sistem bonus-malus pentru primele de asigurare bazate pe ratele individuale de accidentare din cadrul unei întreprinderi. Analiza documentară a examinat mai multe lucrări de cercetare cu privire la eficacitatea evaluării pe baza experienței și a descoperit date cel puțin moderate potrivit cărora aceasta reduce numărul cererilor de despăgubire.

Prezentare generală a politicilor privind stimulentele economice

În ceea ce privește criteriile de bază ale sistemelor de asigurări sociale și a metodelor de despăgubire a lucrătorilor, nu există foarte multe diferențe la nivelul Europei. Majoritatea țărilor și-au conceput sistemul de asigurări sociale după modelul Bismarck, iar instituțiile de asigurare împotriva accidentelor se bazează pe

un monopol gestionat de stat. Există un număr considerabil de state care dețin o piață concurențială într-un sistem Beveridge și două grupuri mai mici de țări cu forme mixte. Astfel, varietatea diferitelor sisteme de asigurare împotriva accidentelor și a celor de asigurări sociale este destul de limitată în ceea ce privește criteriile de bază, în ciuda faptului că în profunzime, există, probabil, mult mai multe diferențe.

În mod firesc, diferențele dintre țări și planurile de stimulare economică exercită o influență asupra posibilei transferabilități a modelelor de stimulare în SSM. Teoretic, sistemele de subvenționare, stimulentele fiscale și stimulentele nefinanțiere ar trebui să fie disponibile în toate țările UE. Metodele de evaluare pe baza experienței pot fi prezente atât pe piața concurențială, cât și pe cea de monopol. Există însă diferențe atunci când vine vorba de finanțarea eforturilor de prevenire orientate spre viitor, cum ar fi investițiile în formare sau în SSM. Aceasta nu ar trebui să constituie o problemă pentru metodele monopoliste deoarece compania de asigurări poate fi sigură că va beneficia de efectele pozitive ale investițiilor asupra numărului de cereri de despăgubire. Pe o piață concurențială, însă, există riscul pentru compania de asigurări ca întreprinderile să își schimbe furnizorul de asigurări pe termen scurt, de investițiile în eforturile de prevenire profitând, în consecință, concurenții și mai puțin asiguratorul inițial. O posibilă soluție pentru piețele concurențiale ar putea fi introducerea unor contracte pe termen lung pentru o perioadă de mai mulți ani sau crearea unui fond comun de prevenire care să fie finanțat în mod egal de toți asiguratorii.

Aproape toate statele membre mari ale UE oferă stimulente economice. Germania, Franța, Italia și Polonia oferă diverse stimulente prin intermediul sistemului lor public de asigurări, de multe ori, nu doar variații ale primei de asigurare, ci și programe de subvenționare pentru investiții specifice în SSM. În Spania, stimulentele de asigurare sunt planificate în strategia națională privind SSM, numeroase programe de subvenționare în domeniul SSM fiind disponibile atât la nivel național, cât și la nivel regional. Din rândul statelor membre mai mici, Belgia, Finlanda, și Țările de Jos sunt cele mai active, demonstrând că stimulentele economice se pot acorda și în cadrul sistemelor private de asigurare împotriva accidentelor.

În linii mari, prezentarea generală arată că stimulentele economice pot fi acordate în toate statele membre, indiferent de tradițiile sistemului de asigurări sociale sau statutul privat sau public al sistemului de asigurare împotriva accidentelor.

Studii de caz

Culegere de studii de caz dovedește că stimulentele economice pot fi eficiente într-o gamă largă de parametri pentru a promova SSM. Toate planurile de stimulare prezentate au fost gestionate eficient și au fost supuse unei anumite evaluări. În 6 studii de caz avem chiar și indicatori cantitativi ai efectelor pozitive asupra condițiilor de lucru pentru întreprinderile participante:

- În sectorul măcelăriilor din Germania, numărul accidentelor declarabile din cadrul întreprinderilor participante a scăzut cu peste 25% de la introducerea planului de stimulare în 2001.
- În sectorul agricol din Finlanda, rata accidentelor a scăzut cu peste 10%.
- 70% din întreprinderile poloneze care au introdus un sistem finanțat de gestionare a SSM au înregistrat mai puține accidente și prime de asigurare mai reduse, iar 50% din ele au raportat scăderea numărului de lucrători care își desfășoară activitatea în condiții periculoase.
- Autoritatea italiană pentru despăgubirea lucrătorilor subvenționează credite bancare în vederea stimulării investițiilor în SSM în cadrul IMM-urilor; societățile participante au înregistrat cu 13-25% mai puține accidente decât întreprinderile similare.
- Într-un plan german de stimulare a asigurării de sănătate, concediul medical plătit și absenteismul au scăzut considerabil din momentul în care întreprinderile au introdus un sistem modern de gestionare a sănătății.
- Programul olandez de subvenționare a investițiilor în utilaje și echipamente noi care respectă normele SSM a dus la îmbunătățirea condițiilor de muncă în 76% din întreprinderi (40% din angajatori afirmând că noile echipamente erau foarte utile, iar 36% că erau destul de utile).

Factorii de reușită ai stimulentei economice

Sintetizând cele trei părți ale raportului, au fost identificați următorii factori de reușită:

1. Planul de stimulare ar trebui să recompenseze nu numai rezultatele anterioare ale buneii gestionări a SSM, și anume, ratele anterioare ale accidentelor, ci și eforturile specifice de prevenire care vizează reducerea numărului de accidente viitoare și îmbunătățirea stării de sănătate.
2. Planul de stimulare ar trebui să fie disponibil tuturor întreprinderilor, indiferent de dimensiune, și să acorde o atenție deosebită necesităților speciale ale IMM-urilor.
3. Stimulentul ar trebui să fie suficient de ridicat pentru a motiva angajatorii să participe.
4. Între activitatea de prevenire dorită a întreprinderii și recompensă ar trebui stabilită o legătură clară și imediată.
5. Planul de stimulare ar trebui să prevadă criterii clare de atribuire și ar trebui elaborat astfel încât să fie cât mai simplu de utilizat pentru a menține sarcina administrativă la un nivel scăzut atât pentru întreprinderile participante, cât și pentru organizațiile care acordă stimulente.
6. În cazul în care stimulentele trebuie să vizeze un număr mare de întreprinderi, stimulentele de asigurări sau cele fiscale cu criterii stabilite precis sunt cele mai eficiente (sistem închis).
7. În cazul în care se dorește promovarea unor soluții inovatoare pentru anumite domenii, schemele de subvenționare sunt cele mai eficiente (sistem deschis).

Pentru informații suplimentare

<http://osha.europa.eu/en/topics/business>

Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPANIA
Tel. +34 944794360, Fax +34 944794383
E-mail: information@osha.europa.eu

© Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă. Reproducerea este autorizată cu condiția menționării sursei. *Printed in Belgium*, 2010

